Dania

Przewodnik po rynku

Dania
przewodnik po rynku

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.
PAIH S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania
zamieszczonych w niniejszej publikacji informacji oraz za możliwe
konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o te informacje.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

ISBN 978-83-62132-83-6

Warszawa, październik 2018 r.

Spis treści

I. Kraj 5

II. Ustrój polityczny 7

III. Podstawowe informacje gospodarcze. 9

IV. Główne bogactwa naturalne. 12

V. Główne sektory gospodarki 13

VI. Infrastruktura transportowa. 18

VII. Formy prowadzenia działalności gospodarczej 19

VIII. Sądownictwo gospodarcze 24

IX. System podatkowy 26

X. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym 28

XI. Dwustronna współpraca gospodarcza Danii i Polski 30

XII. Zachęty oraz bariery wejścia na rynek duński 34

XIII. Zamówienia publiczne 35

XIV. Kultura biznesowa 37

XV. Przydatne kontakty. 39

I. Kraj

Dania jest jedną z najstarszych monarchii konstytucyjnych świata i jednocześnie nowoczesnym, rozwiniętym gospodarczo krajem, który przoduje w międzynarodowych rankingach wolności gospodarczej, innowacyjności i jakości życia.

Dania jest położona w Europie Północnej (Skandynawii), gdzie z jednej strony znajduje się istotny szlak morski z Morza Bałtyckiego na Ocean Atlantycki, a z drugiej droga z krajów nordyckich do Europy Środkowej. Pozycja swoistej „bramy na Skandynawię" odegrała istotne znaczenie w historii kraju. Symboliczną datą włączenia Danii do kultury europejskiej jest przyjęcie chrztu w 965 r. Wcześniej Dania była postrzegana w Europie łacińskiej jako kraj „peryferyjny" i wrogi[1].

Ok. 70% powierzchni Danii przypada na Półwysep Jutlandzki (Jutlandię)[2]. Reszta kraju położona jest na ponad 400 wyspach, z czego zamieszkanych jest 79[3]. Największe i najważniejsze wyspy to Zelandia, Fionia, Lolland, Falster oraz Bornholm. **Całkowita powierzchnia** Danii wynosi **43 098 km²**, co czyni ją najmniejszym spośród państw nordyckich. Dania posiada krótką granicę lądową z Niemcami (69 km), od Szwecji oddzielona jest Cieśniną Øresund, a od Norwegii Cieśninami Kattegat i Skagerrak. Długość wybrzeża Danii wynosi 7300 km.

Dania charakteryzuje się nizinnym krajobrazem, morskim klimatem i niewielką ilością obszarów leśnych. Najwyżej położony punkt w Danii znajduje się 173 m nad poziomem morza. Formalnie w skład Królestwa Danii wchodzą również Grenlandia i Wyspy Owcze, posiadają one jednak znaczną autonomię[4].

---

[1] Jespersen K. J.V., A history of Denmark, Palgrave Macmillan, ed. 2, 2014, s. 2.
[2] Stalker P., Oxford guide to countries of the world, ed. 3, 2010. s. 86.
[3] Jespersen K. J.V., op.cit. s. 1.
[4] Stalker P., op. cit. s. 86.

Językiem urzędowym w Danii jest język duński, ale powszechna jest również znajomość języka angielskiego, którym biegle posługuje się ok. 86% dorosłych. Ok. 46% Duńczyków deklaruje znajomość języka niemieckiego, a ok. 13% szwedzkiego[5].

[5] Komisja Europejska, Europeans and their languages – Report, Special Eurobarometer 386, czerwiec 2012, dostepny na: https://web.archive.org/web/20160106183351/http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ ebs/ebs_386_en.pdf [2.06.2018 r.].

II. Ustrój polityczny

Dania jest dziedziczną monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest od 1972 r. królowa Małgorzata II. Władzę ustawodawczą sprawuje jednoizbowy parlament (Folketing, 179 deputowanych) wybierany na 4-letnią kadencję, a władzę wykonawczą rząd. Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w Danii 19 czerwca 2015 r. Dotychczasowy centrolewicowy rząd premier Helle Thorning-Schmidt został zastąpiony centroprawicowym rządem mniejszościowym **Larsa Løkke Rasmussena**, który był już szefem duńskiego rządu w latach 2009-2011. Sojusz centroprawicy, w skład którego wchodzą m.in. Duńska Partia Liberalna (Venstre) i Duńska Partia Ludowa, zdobył 90 miejsc w nowym 179-osobowym parlamencie[6].

Podstawowym aktem prawnym Danii jest konstytucja w kształcie z 1953 r., z późniejszymi poprawkami. W strukturze Folketingu działa obecnie 31 komisji, których głównym zadaniem jest przygotowywanie aktów prawnych przyjmowanych w debacie plenarnej, w trzech czytaniach. Wiodącą rolę odgrywają: Komisja Finansów, w której dyskutowany jest rządowy projekt budżetu państwa i Komisja Europejska, na forum której cotygodniowo zatwierdzane jest duńskie stanowisko w sprawach dotyczących problematyki Unii Europejskiej[7]. **Dania jest krajem, który ma najwięcej obszarów wyłączonych z zakresu działania wspólnego dorobku Unii, tzw. „opt-outs"**. Należy do nich polityka obronna, wspólna polityka imigracyjna, współpraca w zakresie spraw wewnętrznych i sądownictwa oraz unia walutowa[8].

W Danii ukształtowała się tradycja rozstrzygania najważniejszych kwestii politycznych drogą referendum. W okresie powojennym od-

[6] Fundacja im. Roberta Schumana, General election in Denmark, 18 czerwca 2015 r., dostępne na: https:// www.robert-schuman.eu/en/doc/oee/oee-1600-en.pdf [2.06.2018 r.].
[7] The Danish Parliament, Democracy, About the parliament, Committees, dostępne na: http:// www.thedanish parliament.dk/en/ [2.06.2018 r.].
[8] The Danish Parliament - EU Information Centre, dostępne na: http://english.eu.dk/en/denmark_eu/ danishoptouts [2.06.2018 r.].

było się ich jedenaście. W drodze referendum decydowano w 1972 r. o kwestii członkostwa tego kraju we Wspólnotach Europejskich, dwukrotnie wypowiadano się w sprawie ratyfikacji Traktatu z Maastricht (w 1992 i 1993 r.) oraz w sprawie ratyfikacji Traktatu Amsterdamskiego. W dniu 28 września 2000 r. duńscy obywatele wypowiedzieli się w referendum przeciwko przystąpieniu Danii do unii walutowej mimo, że rząd i przeważająca większość ekonomistów była za. Ponownie 3 grudnia 2015 r. 53% obywateli Danii wypowiedziało się przeciwko głębszej integracji z Unią w dziedzinach wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych[9].

[9] Milne R., Danish referendum rejects further EU integration, Financial Times, 4 grudnia 2015 r., dostępne na:
https://www.ft.com/content/3cfbeb8c-9a05-11e5-9228-87e603d47bdc [2.06.2018 r.].

III. Podstawowe informacje gospodarcze

Dania jest wysokorozwiniętym krajem przemysłowo-rolniczym. Charakteryzuje się otwartą, innowacyjną gospodarką, która sprzyja rozwojowi biznesu, włączając w to programy dla startupów, klastry branżowe, regionalne centra rozwoju, a także dostęp do finansowania.

Gospodarkę duńską charakteryzuje model tzw. **elastycznego bezpieczeństwa** (flexicurity), wynikający z połączenia bezpieczeństwa socjalnego z łatwością w zatrudnianiu i zwalnianiu pracowników. Główne elementy duńskiego systemu elastycznego bezpieczeństwa mogą być podsumowane za pomocą schematu „złotego trójkąta"[10]:

Schemat 1. Duński „złoty trójkąt"

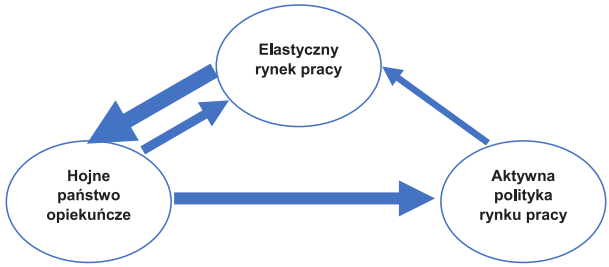

Strzałki pokazują przepływy osób pomiędzy różnymi pozycjami na rynku pracy, systemu socjalnego i programów rynku pracy. Dwie strzałki łączące rynek pracy i system socjalny odzwierciedlają to, że każdego roku ok. 25% osób pracujących dotkniętych jest bezrobociem, ale znacząca większość z nich bardzo szybko znajduje nową pracę. Pozostałe strzałki pokazują, że osoby, które nie wracają szybko do zatrudnienia objęte są aktywnymi programami rynku pracy, które większości z nich pomagają znaleźć zatrudnienie[11]. Populacja Da-

[10] Madsen, P.K. (2002) The Danish Model of Flexicurity: A Paradise with some snakes, w: Labour market and social protection reforms in international perspective: Parallel or converging tracks?, Aldershot, U.K, Burlington, V., Ashgate, ss. 243-65.
[11] Dania, Strona Główna, Flexicurity, dostępne na: http://denmark.dk/en/society/welfare/flexicurity/

nii wynosi **5,786 mln osób** z czego w stolicy i jednocześnie największym mieście - Kopenhadze mieszka ponad 613 tys. osób. Zespół miejski tzw. „Wielkiej Kopenhagi" zamieszkuje ponad 1,3 mln osób. W trzech innych największych miastach Danii mieszka ok. 0,6 mln osób: Aarhus (273 tys.), Odense na wyspie Fionia (178 tys.) i Aalborg (137 tys.)[12]. Odsetek ludności miejskiej wynosi w Danii 85%[13].

Jeśli chodzi o zróżnicowanie etniczne społeczeństwa, Duńczycy stanowią ok. 87% całkowitej populacji, a **co 10. obywatel kraju to imigrant** w pierwszym pokoleniu. Polacy (ok. 45 tys. osób) są drugą po Turkach największą grupą etniczną w Danii[14].

Dania zajmuje 5. pozycję na świecie w opracowywanym przez ONZ rankingu rozwoju społecznego (Human Development Index, 2016), a 1. miejsce w Europie (3. na świecie) w kategorii dotyczącej edukacji (Education Index, 2016), na którą przeznacza rocznie ok. 8% swojego PKB[15,16]. Wśród 200 najlepszych europejskich uniwersytetów wskazanych przez magazyn Times Higher Education, Dania posiada relatywnie silną reprezentację 7 uczelni wyższych[17]:

- Uniwersytet w Aarhus (43. miejsce)
- Uniwersytet Kopenhaski (43. miejsce)
- Duński Uniwersytet Techniczny (73. miejsce)
- Uniwersytet w Aalborgu (102. miejsce)
- Copenhagen Business School (102. miejsce)
- Uniwersytet Południowej Danii (129. miejsce)
- Uniwersytet w Roskilde (200. miejsce)

W 2017 r. PKB per capita w ujęciu nominalnym wyniósł w Danii **56 444 USD** (9. miejsce na świecie), a po zmierzeniu parytetem siły nabywczej 49 613 USD (20. miejsce na świecie)[18]. W 2017 r. duńska gospodarka rosła **najszybciej od**

[12] Statistics Denmark, Population in Denmark, dostępne na: https://www.dst.dk [2.06.2018 r.].
[13] Jespersen K. J.V., op. cit. s. 1.
[14] Statistics Denmark, Immigrants and their descendents, dostępne na: https://www.dst.dk [2.06.2018 r.].
[15] UNDP, Human Development Index 2016 Report, dostępny na: http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi [2.06.2018 r.].
[16] The World Bank, Government expenditure on education, total (% of GDP), dostępne na: https://data. worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS?locations=DK&name_desc=false [2.06.2018 r.].
[17] Times Higher Education World University Ranking, *Best universities in Europe* 2018, dostępny na: https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-europe [2.06.2018 r.].
[18] Międzynarodowy Fundusz Walutowy, World Economic Outlook, dostępne na: https://www.imf.org/external/ index.htm [2.06.2018 r.].

dekady osiągając wzrost na poziomie 2,2%. W tym samym roku konsumpcja prywatna wzrosła o 1,5%, nieznacznie poniżej oczekiwań. W kolejnych latach spodziewany jest wzrost konsumpcji prywatnej o 2,0% w 2018 r. i 2,2% w 2019 r.[19] Poziom zatrudnienia w duńskiej gospodarce wzrósł o 1,6% w 2017 r., a stopa bezrobocia spadła do poziomu 5,7%. W przyszłości spodziewany jest dalszy wzrost zatrudnienia. Zgodnie z prognozą na 2019 r. stopa bezrobocia ma osiągnąć 5,2%. Niedostatek siły roboczej będzie widoczny w kilku sektorach i oznacza szybszy wzrost wynagrodzeń niż produktywności.

Ekonomiści oceniają, że inwestycje w Danii będą w dalszym ciągu rosły w solidnym tempie, które w 2017 r. wyniosło 3,7%. Ten wzrost był głównie wynikiem inwestycji mieszkaniowych i maszynowych, które urosły kolejno o 6,2% i 4,4%. Na przeciwległym biegunie znalazły się inwestycje publiczne, które spadły w 2017 r. o 8,4%.

Pomimo dobrych wyników gospodarczych i zacieśniającego się rynku pracy, inflacja pozostawała na niskim poziomie. W 2017 r. zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) wyniósł 1,1%. Prognoza na rok 2018 zakłada spadek HICP do 0,8%[20].

Walutą jest **korona duńska** (DKK), której kurs do euro jest stabilny, oscyluje wokół wartości 1 EUR = 7,44 DKK[21].

Tabela 1. Główne wskaźniki makroekonomiczne

	2016		Roczna dynamika (%)						
	mld USD	%PKB	98-13	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PKB nominalny	306,7	100	1,2	1,6	1,6	2,0	**2,2**	**1,8**	**1,9**
Konsumcja prywatna (%)	145,6	47,4	1,1	0,9	1,6	2,1	**1,5**	**2,0**	**2,2**
Konsumpcja publiczna (%)	77,9	25,4	1,7	1,9	1,1	0,3	**1,2**	**0,7**	**0,9**
Eksport (towary i usługi)	220,0	53,6	4,1	3,1	2,3	2,8	**4,4**	**3,3**	**3**
Import (towary i usługi)	206,0	47,4	4,5	3,9	1,9	3,8	**4,1**	**3,9**	**3,7**
Inflacja (HICP)			2	0,4	0,2	0	**1,1**	**0,8**	**1,4**
Stopa bezrobocia			5,4	6,6	6,2	6,2	**5,7**	**5,5**	**5,2**
Dług publiczny w stoskunku do PKB			-	44,3	39,9	37,9	**36,4**	**33,6**	**32,3**

Źródło: Komisja Europejska - Directorate-General for Economic and Financial Affairs, World Bank, OECD.

[19] Komisja Europejska, Directorate-General for Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), Spring 2018 – Economic Forecast, s. 80-81, dostępna na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ ecfin_forecast_ spring_030518_dk_en.pdf [2.06.2018 r.].
[20] Ibidem.
[21] Europejski Bank Centralny, ECB euro reference exchange rate: Danish krone (DKK), dostępne na: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-dkk.en.html [2.06.2018 r.]

IV. Główne bogactwa naturalne

Poza znaczącymi pokładami **ropy naftowej** i **gazu ziemnego** Dania jest krajem ubogim w surowce mineralne. Wśród kilku posiadanych bogactw naturalnych należy wymienić: węgiel brunatny, kamień budowlany i kaolin.

W 1972 r. Dania rozpoczęła wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego na Morzu Północnym. Obecnie jest jedynym krajem w UE, który jest samowystarczalny w zakresie zaopatrzenia w ropę naftową i gaz. Połowa wydobycia surowców energetycznych jest eksportowana, głównie do Niemiec i Szwecji[22].

Kluczowymi firmami działającymi w przemyśle petrochemicznym są państwowy koncern **Ørsted A/S** (d. DONG Energy A/S) i **Mærsk Olie og Gas** (ostatnio przejęty przez francuskiego giganta TOTAL S.A.).

[22] Danish Energy Agency, About Oil and Gas, dostępne na: https://ens.dk/en/our-responsibilities/oil-gas/about-oil-and-gas [2.06.2018 r.].

V. Główne sektory gospodarki

Rolnictwo i przemysł spożywczy

Duńskie rolnictwo jest uważane za jedno z najbardziej nowoczesnych na świecie. Cechuje się intensywnością i wysoką wydajnością. W rolnictwie zatrudnione jest 2,6% siły roboczej i wytwarza ono 1% PKB. Znaczną część kraju (61%) stanowią użytki rolne. Gospodarstwa mają zazwyczaj powierzchnię ok. 70 hektarów, a ponad 20% stanowią duże farmy przekraczające 100 hektarów. Uprawa w Danii obejmuje głównie zboża (zwłaszcza pszenicę, a także jęczmień, żyto i owies), z czego 75% jest przeznaczane na paszę dla zwierząt. Dania jest światową potęgą w produkcji i eksporcie mleka, mięsa, masła i serów. Całość produkowanej przez Danię żywności starczyłaby dla ponad **15 mln populacji**, w związku z czym znaczna jej część jest przeznaczana na eksport. Eksport artykułów rolno-spożywczych stanowi **25-30%** całego eksportu towarów duńskich[23].

Duńskie rolnictwo charakteryzuje **trwałe powiązanie rolników z odbiorcami** ich produktów, mające korzenie w rozwiniętym jeszcze w XIX w. ruchu spółdzielczym[24]. Ta struktura pozwala na przeznaczanie przez wielkich producentów żywności znacznych środków na prace badawcze i rozwojowe, których wyniki, skoordynowane z wymaganiami firm przetwórczych, są wdrażane przez rolników. Taka sytuacja powoduje z jednej strony uzależnienie rolników od firm przetwórczych, dając im z drugiej strony gwarancję odbioru produktów spełniających wymagania przemysłu spożywczego. Od początku XXI w. w Danii rośnie popularność rolnictwa ekologicznego. **Duńscy konsumenci kupują najwięcej ekologicznej żywności na świecie**, a jej udział w spożywanych produktach wynosi już **13,3%**[25].

[23] Danish Agriculture and Food Council, Facts and Figures, dostępne na: http://www.agricultureandfood.dk/~/ media/lf/tal-og-analyser/fakta-om-erhvervet/facts-and-figures/facts-and-figures-2016/facts-and-figures-rev2.pdf [2.06.2018 r.].
[24] Szelągowska G., Dania, wyd. Trio, 2010.
[25] Organic Denmark, Danes are second to none when it comes to buying organics, dostępne na: http://organicdenmark.com/news/2018/danes-are-second-to-none-when-it-comes-to-buying-organics [3.06.2018 r.].

W duńskim przemyśle spożywczym dominują wielkie firmy, powstałe w wyniku wieloletniego procesu fuzji i koncentracji:

Danish Crown – największy na świecie eksporter mięsa i największy europejski producent wieprzowiny. Firma jest również ważnym europejskim producentem wołowiny – największym w Danii. Danish Crown ma dostęp do ponad 130 rynków na świecie. Obroty firmy przekraczają 8 mld euro rocznie, a zatrudnienie wynosi ok. 26 tys. osób. W 2010 r. Danish Crown zmieniła formę prowadzenia działalności ze spółdzielni na spółkę akcyjną. Właścicielem firmy pozostaje spółdzielnia Leverandørselskabet Danish Crown AmbA. W skład grupy Danish Crown wchodzą następujące spółki zależne: Tulip Food Company, Tulip Ltd., Sokołów, ESS-FOOD, DAT-Schaub, Friland A/S, KLS Ugglarps, Danish Crown Ingredients, SPF-Danmark A/S, Scan-Hide, Plumrose USA Inc.[26].

Arla Foods – największy producent przetworów mlecznych w Skandynawii (5. na świecie) oraz największy producent ekologicznych przetworów mlecznych na świecie[27]. Arla ma formę prawną spółdzielni, w której udziały posiada ok. 12 000 farmerów z Danii, Szwecji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii, Belgii oraz Luksemburga. W samej Danii znajduje się ok. 2800 udziałowców Arla. Roczne obroty firmy przekraczają 10 mld euro, a zatrudnienie wynosi 18 765 osób (2016). Do Arla Foods należą 3 dobrze znane konsumentom marki: Arla (produkty mleczne), Lurpak (masło) i Castello (sery)[28].

Carlsberg Group – największy producent i dystrybutor piwa oraz napojów bezalkoholowych w Danii, a także jedno z największych przedsiębiorstw tego typu na świecie. Swoje zakłady posiada w ponad 50 krajach zatrudniając łącznie około 41 tys. pracowników (2016), a piwo Carlsberg Pilsner jest obecne na ok. 150 rynkach na świecie. Grupa Carlsberg posiada w Danii dominujące udziały w rynku piwa – ok. 53% (2016) oraz ok. połowy udziałów w rynku napojów bezalkoholowych. Wśród najważniejszych marek piwa należących do Grupy Carlsberg należy wymienić: Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg, Somersby, Baltika, Grimbergen, a także

[26] Danish Crown, Strona Główna, dostępne na: https://www.danishcrown.com/danish-crown/international-food-company/ [3.06.2018 r.].
[27] Udział rynkowe ekologicznego mleka w Danii wynoszą 31,6%, a ekologicznych jogurtów już 38,8%. Źródło: Organic Denmark
[28] Arla Foods, Strona Główna, dostępne na: https://www.arla.dk/om-arla/landmandsejet/ [3.06. 2018 r.]

ponad 500 lokalnych marek. W Polsce do Grupy Carslsberg należy m.in.: Okocim, Kasztelan, Książ, Karmi, Bosman, Harnaś i Piast[29].

Rynek detalicznej sprzedaży żywności w Danii jest zdominowany przez dwóch graczy – Coop Danmark i Salling Group (d. Dansk Supermarked), którzy posiadają łącznie prawie 70% udziałów rynkowych.

Wykres 1. Rynek detalicznej sprzedaży żywności w Danii wg udziałów rynkowych (2016).

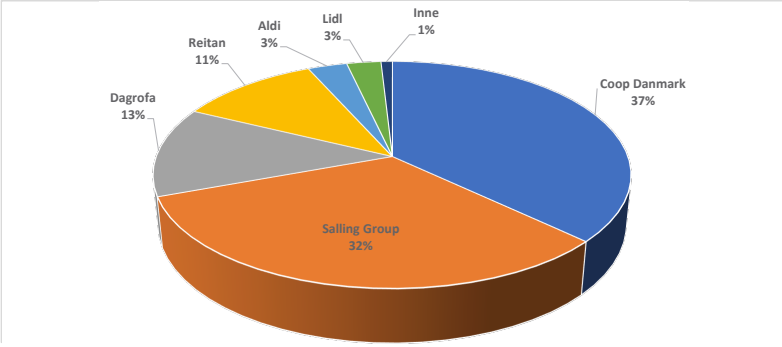

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych Euromonitor International.*

Najpopularniejszym sklepem w Danii jest należąca do Salling Group sieć Netto, której obrót w 2015 r. wyniósł ok. 2,5 mld euro.

Tabela 2. Rynek detalicznej sprzedaży żywności w Danii (stan na 2.06.2018 r.)

Nazwa	Liczba sklepów	Typ sklepu	Właściciel
SPAR	120	convenience	Dagrofa
Min købmand (SPAR)	200	convenience	Dagrofa
Meny	190	premium	Dagrofa
7-Eleven	194	convenience	Reitan
Netto	457	discount	Salling Group
DøgnNetto	45	convenience	Salling Group
Kvickly	81	full service	Coop Danmark
Aldi	244	discount	Aldi
Bilka	18	hypermarket	Salling Group

[29] Carlsberg Group Strona Główna, dostępne na: https://carlsberggroup.com/who-we-are/about-the-carlsberg-group/ [3.06.2018 r.].

Dagli'Brugsen	375	supermarket	Coop Danmark
SuperBrugsen	230	supermarket	Coop Danmark
Fakta	420	discount	Coop Danmark
Føtex	88	supermarket	Salling Group
Irma	71	premium	Coop Danmark
Irma City	4	convenience	Coop Danmark
Lidl	98	discount	Lidl
LokalBrugsen	375	convenience	Coop Danmark
Let-Køb	100		Dagrofa
Løvbjerg	16	full-service	Løvbjerg Supermarket A/S
REMA 1000	261	discount	Reitan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Euromonitor International oraz stron www sieci handlowych.

Jeśli chodzi o sprzedaż hurtową owoców i warzyw, w Danii funkcjonują dwa główne podmioty - **Gasa Nord Grønt A.m.b.a** oraz **Gasa Odense Frugt-Grønt A.m.b.a.** – stowarzyszenia spółdzielcze z ograniczoną odpowiedzialnością, które zaopatrują w warzywa i owoce główne sieci supermarketów oraz hurtowników.

Przemysł biotechnologiczny i farmaceutyczny – to jeden z flagowych sektorów duńskiej gospodarki. Należy do najnowocześniejszych i najbardziej innowacyjnych na świecie. Charakteryzuje się bardzo dobrą współpracą wszystkich uczestników ekosystemu tj. uniwersytetów, szpitali, firm farmaceutycznych i innych podmiotów. Wartość sprzedaży duńskich produktów leczniczych zagranicą wynosi ok. **8 mld euro rocznie**, co stanowi największą pojedynczą pozycję eksportową Danii. Budżet ok. 130 mln euro rocznie na badania kliniczne pozwala Danii znaleźć się w światowej czołówce pod kątem liczby prowadzonych badań per capita, przekłada się on również na atrakcyjność i różnorodność posiadanego portfela leków na wczesnym etapie rozwoju (ang. drug pipeline)[30].

Dania specjalizuje się przede wszystkim w produkcji enzymów, badaniach nad ośrodkowym układem nerwowym (CNS), cukrzycą i nowotworami. W oparciu o bazę naukową w Danii (Uniwersytet Kopenhaski, Duński Uniwersytet Techniczny) i w Szwecji (Uniwersytet w Lund), przy wsparciu agencji samorządowych takich jak Copenhagen Capacity

[30] Copenhagen Capacity, Strona Główna, dostępne na: http://www.copcap.com/key-sectors-map/life-science/ biotech-strongholds/biotech-background [4.06.2018 r.].

i Invest in Skåne realizowany jest projekt „**Medicon Valley**", którego celem jest wsparcie rozwoju nowych, dynamicznych i innowacyjnych firm biotechnologicznych. Obecnie w tym regionie, oprócz gigantów farmaceutycznych takich jak **Novo Nordisk** (największy na świecie producent insuliny), **Lundbeck**, **LEO Pharma** czy **Baxter Gambro** z powodzeniem funkcjonuje ok. 300 firm (20 farmaceutycznych, 80 biotechnologicznych i 200 medtech)[31]. Dzięki inicjatywom takim jaki Medicon Valley potencjał duńskiego sektora biotechnologicznego jest oceniany najlepiej w Europie, a na świecie ustępuje tylko Stanom Zjednoczonym i Singapurowi[32].

Przemysł zielonych technologii - charakteryzuje się daleko posuniętą specjalizacją. Do kluczowych firm należy **Vestas**, największy na świecie producent turbin wiatrowych, **Danfoss**, światowy lider w produkcji termostatów, systemów klimatyzacyjnych, ciepłowniczych i kompresorów oraz **Grundfos**, jeden z największych na świecie producentów pomp i zarazem największy producent pomp cyrkulacyjnych, pokrywający około 50% globalnego zapotrzebowania na te urządzenia. Dania jest jednym z najbardziej energooszczędnych krajów UE i OECD. Do 2020 r. planuje odnotować 7% spadek zużycia energii elektrycznej w porównaniu z 2010 r.[33] Pomaga w tym rozwój energetyki wiatrowej, która w 2017 r. zaspokoiła już 43,4% zapotrzebowania na energię elektryczną w Danii, co jest fenomenem na skalę światową.

[31] Medicon Valley, Strona Główna, dostępne na: http://www.mediconvalley.com/about-medicon-valley/facts-and-figures [4.06.2018 r.].
[32] Scientific American Worldview, A Global Biotechnology Perspective Ranking 2016, dostępny na: http:// www.saworldview.com/scorecard/the-2016-scientific-american-worldview-overall-scores/ [4.06.2018 r.].
[33] Danish Energy Agency, Strona Główna, Energy Savings, dostępne na: https://ens.dk/en/our-responsibilities/ energy-savings [4.06.2018 r.].

VI. Infrastruktura transportowa

Dania posiada **nowoczesną i dobrze rozwiniętą infrastrukturę** obejmującą 1111 km autostrad i 2667 km torów kolejowych. W 1970 r. otwarto most łączący Jutlandię z Fionią (Lillebæltsbroen), następnie kosztem olbrzymich nakładów inwestycyjnych w 1998 r. oddano do użytku most łączący Zelandię i Fionię (Storebæltsbroen), który zastąpił czasochłonną przeprawę promową i umożliwił transport drogowy z Niemiec. W 2000 r. otwarto prawie 8-kilometrowy Most nad Sundem (Øresundsbroen) łączący Kopenhagę i Malmö (szwedzkie miasto w południowej Skanii). Połączenie to pozwala na bezpośredni transport drogowy ze Szwecji, Norwegii i Finlandii do Europy Zachodniej.

W Danii znajduje się **11 portów lotniczych**, z czego dwa główne to **Kopenhaga-Kastrup** (największe lotnisko w Skandynawii, obsługujące 29 mln pasażerów rocznie) oraz **Billund** (3 mln pasażerów rocznie).

Z uwagi na wyspiarski charakter Danii dobrze rozwijał się tutaj transport morski, jednakże budowa kolejnych mostów sprawiła, że stracił on na znaczeniu. Mimo wszystko wiele połączeń promowych utrzymano do dzisiaj, nie tylko w sytuacjach gdy nie ma alternatywnego połączenia drogowego jak np. z wyspą Bornholm.

Największym i jednym z najbardziej znaczących projektów infrastrukturalnych w dzisiejszej Europie jest planowana budowa tzw. „**korytarza skandynawsko-śródziemnomorskiego**". Kluczowy odcinek tego projektu ma do 2028 r. połączyć podwodnym tunelem Danię i Niemcy, co pozwoli skrócić dzisiejszą podróż z Kopenhagi do Hamburga prawie o połowę (ok. 2 godziny) w przypadku skorzystania z przeprawy promowej lub o prawie 2/3 (ok. 4 godziny) w sytuacji, gdy komunikacja odbywa się wyłącznie drogą lądową[34].

[34] Two giant engineering projects will alter the European landscape, The Economist, 22 marca 2018 r., dostępny na: https://www.economist.com/europe/2018/03/22/two-giant-engineering-projects-will-alter-the-european-landscape [5.06.2018 r.].

VII. Formy prowadzenia działalności gospodarczej

Dania należy do państw realizujących w gospodarce zasadę wolnego rynku, swobodnej konkurencji i braku ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej. Wszystkie formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej są dostępne w jednakowym stopniu dla podmiotów krajowych i zagranicznych. W rankingu Banku Światowego, w którym oceniana jest **łatwość prowadzenia działalności gospodarczej** (**Doing Business**), Dania została skalsyfikowana **na 1. pozycji w Europie** i 3. na świecie (za Singapurem i Nową Zelandią)[35].

Możemy wyróżnić następujące formy prowadzenia stałej działalności gospodarczej w Danii [36],[37]:

- ApS – Anpartsselskab (***Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością***)
- A/S – Aktieselskab (***Spółka Akcyjna***)
- Filial – (***Oddział***)
- Salgskontor (***Przedstawicielstwo***)
- I/S – Interessentskab (***Spółka Jawna***)
- K/S Kommanditselskab (***Spółka komandytowa***)

[35] World Bank, Doing Business Ranking 2018, dostępny na: http://www.doingbusiness.org/rankings [5.06.2018 r.]
[36] Ministry of Foreign Affairs, Guide to Establishing a Business in Denmark, 2018, dostępne na: https://investindk.com/-/media/invest-in-denmark/publications/business-conditions/establishing_a_business_ in_denmark2018.ashx?la=en&hash=72D89A94ACE0352B0D622CCADEDF2A1108AECDBC [5.06.2018 r.]
[37] Copenhagen Capacity, Practical Guide: How to start a business in Copenhagen, dostepne na: http://www.copcap.com/~/media/copenhagen%20capacity%20-%20subsites/documents/general%20pdfs/ practical-guide.ashx [5.06.2018 r.]

Poniżej szerzej omówiono formy prawne, które najczęściej wybierają zagraniczne firmy rozpoczynające działalność gospodarczą w Danii.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (ApS – Anpartsselskab)

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ApS jest powszechną formą prawną w działalności gospodarczej średnich firm w Danii. Jest ona stosowana najczęściej przez tych przedsiębiorców, którzy chcą sprawować ścisły, osobisty nadzór nad działalnością spółki, np. w przypadku firm rodzinnych.

Otwierając ApS należy mieć kapitał początkowy w wysokości 50 000 DKK (ok. 6710 EUR) w postaci gotówki lub innej wartości (np. wartość innej, prowadzonej przez udziałowca firmy, samochód czy patent). ApS wymaga dyrekcji, rady nadzorczej lub zarządu.

Spółka akcyjna (A/S – Aktieselskab)

Spółka akcyjna A/S jest najczęściej wybierana przez większe firmy. Aby otworzyć ApS wymagany jest kapitał początkowy w wysokości 500 000 DKK (ok. 67 100 EUR) w gotówce lub innych aktywach.

A/S wymaga zarządu, rady nadzorczej lub przynajmniej dyrekcji do prowadzenia firmy. Zarząd lub rada nadzorcza wybierana jest podczas posiedzenia generalnego i musi składać się przynajmniej z 3 członków.

Oddział (Filial)

Oddział firmy zagranicznej stanowi alternatywę dla firm, które wolałyby uniknąć angażowania środków finansowych - wpłaty kapitału założycielskiego. Firma polska może utworzyć oddział w Danii pod warunkiem, że jest zarejestrowana w kraju w formie prawnej zbliżonej do występujących na rynku duńskim form prawnych spółek A/S i ApS.

Należy mieć na uwadze, że w przeciwieństwie do A/S i ApS, ustanowienie oddziału może się czasem wiązać z komplikacjami dot. podwójnego opodatkowania. Uniknięcie takiej sytuacji jest oczywiście możliwe poprzez zastosowanie umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania między Polską a Danią, niemniej jednak może to wygenerować dodatkowe koszty.

Przedstawicielstwo (Salgskontor)

Przedstawicielstwo często nie jest optymalną formą prowadzenia działalności gospodarczej w Danii. Jego działalność powinna się ograniczać wyłącznie do prowadzenia marketingowych działań przygotowawczych i pomocniczych, takich jak badania rynku. Wśród najważniejszych ograniczeń przedstawicielstwa należy wspomnieć o braku możliwości prowadzenia sprzedaży towarów lub usług, a także zawierania umów na ich dostawę.

Wszelkie zobowiązania przedstawicielstwa są podejmowane w imieniu i na rzecz firmy macierzystej, która w pełni odpowiada za działalność swojego przedstawicielstwa. Poza ogólnymi regulacjami prawnymi w zakresie pobytu cudzoziemców na terenie Danii, nie zostały określone dodatkowe wymagania w odniesieniu do pracowników oraz osób zarządzających przedstawicielstwem w Danii.

Firma delegująca pracowników do pracy w Danii

Tak jak w pozostałych krajach Unii Europejskiej polskie firmy mają w Danii możliwość prowadzenia działalności o niestałym charakterze, która wynika ze swobody przepływu usług. **Przed podjęciem działalności należy się jednak liczyć z szeregiem obostrzeń i wymogów, które należy spełnić, aby nie narazić się na kary i komplikacje podatkowe.** Poniżej przedstawiono najważniejsze wytyczne.

- RUT – Rejestr usługodawców zagranicznych

Firma delegująca pracowników do Danii w ramach świadczenia usług **musi** zarejestrować się w duńskim rejestrze usługodawców zagranicznych, **RUT** (www.virk.dk/rut)[38]. Rejestracja powinna nastąpić najpóźniej w dniu podjęcia pracy. Przy każdorazowym rozpoczęciu wykonywania nowego zlecenia przedsiębiorstwo ma ponadto obowiązek ponownej rejestracji oraz podania informacji na temat wykonujących je pracowników oraz miejsca świadczenia usług. Nawet **drobne uchybienia niedopełnienia formalności** związanych z rejestrem RUT powodują nakładanie **wysokich kar** w wysokości do 10 tys. DKK i ich wielokrotność, jeżeli uchybienie przepisom dot. RUT powtarza się.

[38] Strona RUT jest również dostępna w j. polskim: https://indberet.virk.dk/myndigheder/stat/ERST/Rejestr_ Usugodawcw_Zagranicznych_RUT_#tab1 [6.06.2018 r.]

- Odwrócony VAT

W Danii obowiązuje zasada tzw. odwróconego VAT-u – co oznacza, że firma polska delegująca pracowników do Danii, świadcząca usługi firmie duńskiej, nie nalicza VAT-u na wystawianej fakturze. VAT płaci firma-usługobiorca naliczając go uprzednio sama od wartości netto wykonanej usługi. Obowiązek rejestracji jako płatnik VAT powstaje w sytuacji świadczenia usług dla osób prywatnych lub podmiotów niebędących płatnikami duńskiego VAT.

- Bezpieczeństwo i higiena pracy

Zgłoszenie w RUT jest zazwyczaj równoznaczne z kontrolą ze strony **Duńskiego Urzędu Inspekcji Pracy**[39]. Podczas kontroli sprawdzane są m.in. dokumenty z oceną ryzyka zawodowego, polityka firmy dot. palenia w miejscu pracy, instrukcje korzystania z maszyn lub niebezpiecznych substancji[40].

- Potwierdzenie opłacania składek

Przed wyjazdem do Danii, wszyscy delegowani przez firmę polską pracownicy powinni zabrać poświadczone przez ZUS **druki A-1**, potwierdzające opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne.

- **UWAGA: Podatek od zagranicznej siły roboczej**[41]

Zgodnie z interpretacją duńskiego urzędu podatkowego (SKAT), z wynajmem zagranicznej siły roboczej mamy do czynienia w przypadku gdy pracownicy zatrudnieni przez zagranicznego przedsiębiorcę są wysyłani do pracy na rzecz duńskich przedsiębiorców i wykonują **pracę stanowiącą integralną część duńskiego przedsiębiorcy**. W międzynarodowym wynajmie siły roboczej występują zatem trzy strony:

- duński przedsiębiorca, na rzecz którego wykonywana jest praca przez polskiego pracownika (**faktyczny pracodawca**);

[39] Szerzej nt. Duńskiego Urzędu Inspekcji Pracy na: http://engelsk.arbejdstilsynet.dk/en/inspection [6.06.2018 r.].
[40] Szerzej nt. bezpieczeństwa i higieny pracy w Danii na: https://workplacedenmark.dk/pl-pl/health-and-safety [6.06.2018 r.].
[41] Wyjaśnienie Ministerstwa Finansów RP w sprawie podatku od zagranicznej siły roboczej: https://www.finanse.mf.gov.pl/documents/766655/1153127/201312_wyjasnienia_Dania.pdf [6.06.2018 r.].

- pracodawca z Polski lub innego niż Dania państwa (**formalny pracodawca**), który wysyła pracowników do pracy na terytorium Danii;

- **pracownik** będący polskim rezydentem podatkowym.

Praca stanowiąca integralną część duńskiego przedsiębiorcy dotyczy zarówno pracy będącej **częścią podstawowej działalności przedsiębiorcy**, jak również może być rutynową **usługą uzupełniającą taką działalność** (np. usługi rachunkowe, sprzątanie).

O tym czy podatek od zagranicznej siły roboczej ma zastosowanie decyduje SKAT na podstawie odpowiedzi na następujące pytania:
1. Kto ma prawo do wydawania poleceń pracownikom (czy firma duńska czy firma polska), w jaki sposób praca jest wykonywana?
2. Kto nadzoruje i jest odpowiedzialny za miejsce, w którym praca jest wykonywana?
3. Kto wypłaca pensje i inne należne pracownikom świadczenia?
4. Kto dostarcza niezbędne narzędzia i sprzęt, który jest w dyspozycji pracownika?
5. Kto określa liczbę i kwalifikacje pracowników odpowiedzialnych za wykonanie pracy?
6. Kto ma prawo do wyznaczenia osoby wykonującej pracę, a kto ma prawo rozwiązać umowę o pracę z pracownikiem?
7. Kto ma prawo rozliczać pracownika z wykonywanej pracy?
8. Kto ustala godziny pracy pracownika i urlopy?

W sytuacji gdy są wątpliwości czy polska firma może być traktowana jako podwykonawca i powinna być obciążana podatkiem od wynajmu zagranicznej siły roboczej najlepiej zwrócić się bezpośrednio do SKAT z wnioskiem o wydanie wiążącej interpretacji podatkowej (bindende svar) dotyczącej konkretnej umowy (załączając jej treść)[42]. **Interpretacja jest wiążąca dla urzędu skarbowego**, a jej uzyskanie kosztuje **tylko 400 DKK**. Minusem tego rozwiązania jest czas oczekiwania, który wynosi od 3 do 6 miesięcy.

[42] Wniosek o wydanie wiążącej interpretacji SKAT jest dostępny na: http://skat.dk/skat.aspx?oid=2242235 [6.06.2018 r.]

VIII. Sądownictwo gospodarcze

W Danii obowiązuje trójinstancyjny system sądownictwa. W skład duńskiego systemu sądownictwa wchodzą:

- Sąd Najwyższy;
- dwa sądy wyższe;
- Sąd Morski i Gospodarczy;
- Sąd ds. Rejestracji Nieruchomości;
- 24 sądy rejonowe;
- sądy dla Wysp Owczych i Grenlandii;
- Komisja ds. Dopuszczalności Środków Odwoławczych;
- Sąd Dyscyplinarny dla Kadr Sądownictwa;
- duńska Rada ds. Powoływania Sędziów;
- duński Urząd Administracji Sądowej.

Postępowania o zasądzenie kwoty pieniężnej oraz egzekucyjne prowadzi właściwy miejscowo sąd rejonowy. Sąd ten jest też właściwy w sprawach o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych oraz arbitrażowych (polubownych). Postępowanie sądowe w Danii charakteryzuje się względną szybkością (postępowanie egzekucyjnie trwa ok. 2 miesięcy)[43].

W przypadku niesolidnego partnera, rozwiązanie zaistniałego sporu po wyczerpaniu drogi polubownej nastąpić może w dwojaki sposób. Pierwszym jest skierowanie sprawy do sądu arbitrażowego (na podstawie klauzuli arbitrażowej), drugim zaś jest zaangażowanie wyspecjalizowanej instytucji (najczęściej firmy prawniczej lub wywiadowni gospodarczej), zajmującej się windykacją należności. W przypadku Danii przekazanie sprawy adwokatowi powoduje wszczęcie procedury, która obejmuje kilka etapów działania, począwszy od wezwania do zapłaty w ustawowym terminie 10 dni do ewentualnego skierowania pozwu przeciwko dłużnikowi do sądu rejonowego.

[43] Szerzej: Bech-Bruun, Litigation process in Denmark, dostępne na: http://www.bechbruun.com/~/media/ Files/Videncenter/Nyhedsbreve/Dispute+Resolution/2013/Litigation+process_web.pdf [6.06.2018 r.].

Skierowanie pozwu wiąże się z bezzwrotną opłatą sądową, która wynosi obecnie 500 DKK dla roszczeń pozbawionych wartości pieniężnej. W przypadkach, gdy sporna kwota przekracza 50 000 DKK, należy uiścić dodatkową opłatę, która wynosi 250 DKK + 1,2% kwoty spornej przekraczającej 50 000 DKK. Łączna opłata sądowa do zapłaty w momencie złożenia pozwu nie może przekroczyć 75 000 DKK.

Po zakończeniu czynności przedprocesowych wymagane jest wniesienie opłaty procesowej, która jest obliczana na takich samych zasadach jak opłata sądowa i nie może przekroczyć 75 000 DKK. W przypadku odwołania procesu np. w sytuacji gdy strony zdołały zawrzeć ugodę, opłata sądowa może zostać zwrócona (pod warunkiem, że sąd otrzyma stosowne zawiadomienie nie później niż na sześć tygodni przed datą wyznaczoną na rozprawę).

W celu wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego ponownie należy wnieść opłatę sądową i procesową, które są obliczane według tych samych zasad co przed sądem okręgowym. W przypadku odwołania do Sądu Najwyższego wysokość opłaty sądowej i procesowej wynosi co najmniej 1500 DKK. Opłata za apelację do Sądu Najwyższego nie może przekroczyć 112 500 DKK.

IX. System podatkowy

Duński system państwa opiekuńczego zakłada jednakowy dostęp obywateli do szeregu wysokiej jakości usług związanych z edukacją czy ochroną zdrowia. Takie podejście przekłada się na jedno z najwyższych obciążeń podatkowych na świecie. System podatkowy w Danii jest progresywny, bardzo rozbudowany i obejmuje zarówno podatki bezpośrednie, jak i podatki pośrednie.

Organem właściwym w sprawach regulacji podatkowych jest Ministerstwo Podatków – **Skatteministeriet**. Bieżącym egzekwowaniem i kontrolą przestrzegania przepisów podatkowych i celnych zajmuje się Centralny Urząd Podatków i Ceł (Central Customs and Tax Administration), który wraz z 30 regionalnymi jednostkami podatkowo-celnymi stanowi administrację celno-podatkową - **SKAT**.

Tabela 3. Podatki w Danii[44]

Podatki bezpośrednie	Podatki pośrednie
• Podatek dochodowy ·Składka na rynek pracy (AM-bidrag, 8%) ·Podatek dolny (bundskat, ok. 11,3%) ·Podatek górny (topskat, ok. 15%) ·Składka na ubezpieczenie zdrowotne (sundhedsbidrag, 3%) ·Podatek gminny (kommuneskat, 22,5% - 27,8%) ·Podatek kościelny (kirkeskat, 0,4% – 1,5%) • Podatek od wartości nieruchomości obliczany na podstawie wyceny publicznej • Podatek od nieruchomości (podatek gruntowy) • Podatek od wynajmu zagranicznej siły roboczej – składka na rynek pracy + 30% • Podatek od osób prawnych – CIT (22%)	• VAT (25%) • Podatki środowiskowe • Akcyza • Cła

[44] Szerzej: SKAT, Tax in Denmark - An introduction to the Danish tax system for non-Danish speakers, dostępne na: http://skat.dk/getfile.aspx?id=130346 [7.06.2018 r.]

W przypadku **dochodów osób fizycznych** na każdy okres podatkowy ustalany jest maksymalny pułap obciążeń podatkowych. W 2018 r. wynosi on 52,02%. Rewizji podlega również kwota wolna od podatku, która w 2018 r. wynosi 46 000 DKK dla osób powyżej 18 roku życia i 34 500 DKK w przypadku osób poniżej 18 lat.

W ciągu ostatnich 20 lat **podatek od osób prawnych** (CIT) był w Danii sukcesywnie obniżany z poziomu 34% w 1998 r. do 22% obecnie (nieznacznie poniżej średniej dla krajów OECD).

X. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym

Dania należy do **Unii Europejskiej**, a także jest członkiem **OECD**, **NATO**, **ONZ**, **Banku Światowego**, **OBWE**, **Rady Europy** oraz **WHO**.

W Kopenhadze ma swoje siedziby wiele organizacji międzynarodowych, których Dania jest członkiem:

- Unia Nordycka
- Rada Państw Morza Bałtyckiego
- Europejska Konferencja Administracji Poczty i Telekomunikacji
- Organizacja Międzynarodowa Eurofish
- Światowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności (GBIF)

Warto również wspomnieć, że w Kopenhadze mieści się **Europejska Agencja Środowiska**, a także znajduje się tutaj tzw. **UN City**, w którym reprezentowane są następujące przedstawicielstwa rodziny narodów zjednoczonych[45]:

- Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP)
- Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP)
- Fundusz Ludnościowy Narodów Zjednoczonych (UNFPA)
- Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF)
- Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Obsługi Projektów (UNOPS)
- Jednostka ONZ do spraw Równouprawnienia Płci i Wzmacniania Pozycji Kobiet – ONZ Kobiety (UN Women)
- Światowy Program Żywnościowy (WFP)
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)
- Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (UNHCR)

[45] Szerzej o UN City: www.un.dk [7.06.2018 r.]

W UN City zatrudnienie znajduje ok. 1500 osób, a **Kopenhaga jest obecnie 2. po Genewie największym centrum zakupowym** dla Organizacji Narodów Zjednoczonych. Roczna wartość realizowanych tutaj zakupów przekracza **14,5 mld złotych**, co stanowi ogromną i jak na razie niewykorzystaną szansę dla firm polskich. Przetargi najczęściej dotyczą zakupów leków, sprzętu ratunkowego, urządzeń medycznych i urządzeń sanitarnych.

XI. Dwustronna współpraca gospodarcza Danii i Polski

W okresie po akcesji Polski do UE do kryzysu gospodarczego w 2008 r. miał miejsce dynamiczny wzrost eksportu z Polski do Danii. Po chwilowym załamaniu, od 2010 r. powrócił jednak trend wzrostowy. Warto zaznaczyć, że **od 1999 r. utrzymuje się dodatnie dla Polski saldo wymiany handlowej**.

W 2017 r. Dania zajmowała 17. pozycję na liście głównych partnerów eksportowych Polski, a 19. miejsce w kategorii importu. Obroty po raz pierwszy osiągnęły **ponad 6 mld EUR**, a saldo drugi rok z rzędu przekracza **1 mld EUR**.

Wykres 2. Wymiana handlowa Polski z Danią: **Import vs Eksport**

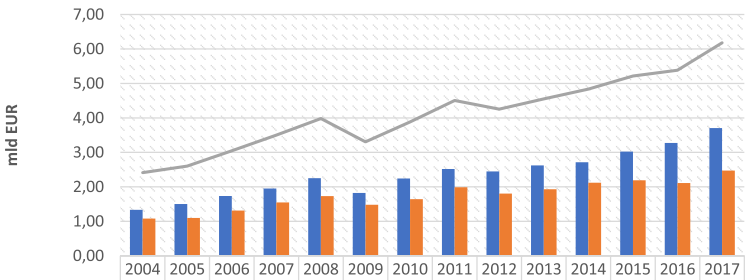

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EKSPORT	1,33	1,50	1,73	1,95	2,25	1,82	2,24	2,52	2,45	2,62	2,71	3,02	3,27	3,71
IMPORT	1,08	1,10	1,31	1,55	1,73	1,48	1,64	1,99	1,80	1,93	2,12	2,19	2,11	2,47
OBROTY	2,41	2,60	3,05	3,50	3,98	3,30	3,89	4,51	4,25	4,55	4,83	5,22	5,38	6,18

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 2. Wymiana handlowa Polski z Danią: **Saldo**

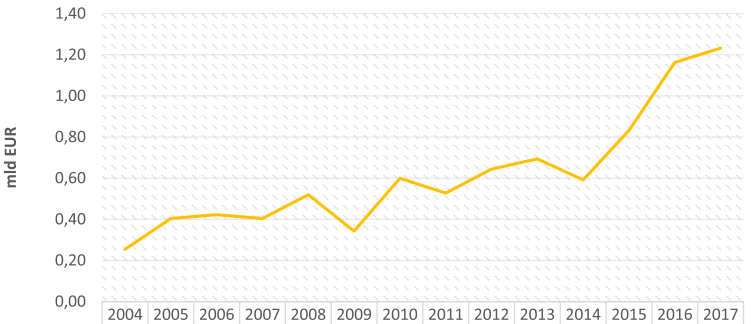

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SALDO	0,25	0,40	0,42	0,40	0,52	0,34	0,60	0,53	0,64	0,69	0,59	0,83	1,16	1,23

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura polskiego eksportu po wejściu do UE zmieniła się, wzrósł udział artykułów rolno-spożywczych, maszyn i urządzeń oraz pojazdów samochodowych, a spadł udział wyrobów tekstylnych i odzieży.

W 2017 r. największy udział w **eksporcie** Polski do Danii stanowiły:
- wyroby przemysłu elektromaszynowego (ok. 38%),
- artykuły rolno-spożywcze (ok. 15%),
- metale nieszlachetne i wyroby z nich (9%),
- pojazdy, statki, urządzenia transportowe (ok. 9%)
- produkty przemysłu chemicznego (ok. 6%)

W 2017 r. największy udział w **imporcie** Polski z Danii miały następujące kategorie:
- artykuły rolno-spożywcze (ok. 38%),
- wyroby przemysłu elektromaszynowego (ok. 22%)
- wyroby przemysłu chemicznego (ok. 13%)
- tworzywa sztuczne i artykuły z nich (ok. 5%)
- materiały i artykuły włókiennicze (ok. 3%)

W grupie największych polskich eksporterów handlujących z Danią są: Animex, Crist, Electrolux Poland, Elstar Oils, Farm Equipment International, Hjort Knudsen Polen, Philips Lighting Poland, Arcelormittal Poland, Borg Automotive, Can-Pack.

Importerzy to przede wszystkim Animex, Cemat-Silicon, Crist, Jysk, Markisol International ltd., Novo Nordisk Pharma, Ship-Service, Sokołów, Arla Foods i Chr. Hansen Poland.

Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 r. funkcjonowały w Polsce **703 podmioty z duńskim kapitałem**. W 2015 r. odnotowano 259 podmiotów z duńskim kapitałem, które zatrudniały 10 i więcej osób. Łączne zatrudnienie w tych firmach sięgnęło prawie 50 tys. osób[46].

Dania jest znaczącym inwestorem kapitałowym w Polsce. Wartość zobowiązań z tytułu duńskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce wyniosła na koniec 2016 r. **13,4 mld PLN** (ok. 3,05 mld EUR[47]).

W ostatnich latach wśród największych duńskich inwestorów w Polsce możemy wyróżnić[48]:

- **Smartguy Group A/S** – w 2014 r. firma z branży e-commerce otworzyła centrum dystrybucyjne
- **Lundbeck** – w 2014 r. firma farmaceutyczna otworzyła w Krakowie Centrum Usług Wspólnych
- **Abena Polska** – w 2015 r. producent wyrobów medycznych rozbudował część biurowo-magazynową istniejącego już obiektu w Goleniowskim Parku Przemysłowym
- **Velux** – w 2016 r. producent okien otworzył nową część fabryki w Namysłowie
- **Lantmännen Unibake** – w 2018 r. producent pieczywa uruchomił piekarnię w Nowej Soli
- **Toms Group A/S** – w 2018 r. producent słodyczy rozpoczął budowę nowego zakładu produkcyjnego w Nowej Soli

Polskie inwestycje w Danii ograniczają się do trzech dużych przedsięwzięć:

- **Amica Wronki** – w 2001 r. kupiła duńskiego producenta AGD (GRAM Domestic A/S)

---

[46] GUS, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2016 r., dostępne na: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiebiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-gospodarcza-podmiotow-z-kapitalem-zagranicznym-w-2016-r-,4,12.html

[47] NBP, Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2016 roku, dostępne na: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/zib/zib.html

[48] Scandinavian-Polish Chamber of Commerce, Polsko-Skandynawska Współpraca Gospodarcza, 2015, dostępne na: https://www.spcc.pl/images/file/events_projects/2016/SPCC_Raport2015PL_160615pojedynczo.pdf

- **PGNiG SA** – w 2008 r. utworzono oddział w Danii, w związku z przygotowaniami do prowadzenia prac poszukiwawczych ropy i gazu
- **Asseco Poland** – w 2010 r. zakupiono pakiet większościowy duńskiej firmy IT Practice, specjalizującej się w budowie aplikacji oraz kompletnych rozwiązań informatycznych, a także w usługach z zakresu integracji systemów, optymalizacji architektury i infrastruktury informatycznej dla firm.

XII. Zachęty oraz bariery wejścia na rynek duński

Dlaczego warto zainteresować się rynkiem duńskim?

- Rynek bogaty w kapitał i otwarty na innowacje
- „Brama na Skandynawię" - stąd łatwiej sięgnąć do rynku szwedzkiego (ponad 10 mln mieszkańców) i norweskiego (5,2 mln mieszkańców)
- Bliskość geograficzna (dogodne połączenia lotnicze, możliwości przeprawy promowej)
- Dobra rozpoznawalność Polski
- Powszechna znajomość języka angielskiego

Na co warto się przygotować przed wejściem na rynek duński?

- Rynek o stosunkowo niskich perspektywach wzrostu
- Ograniczona wielkość rynku (5,7 mln mieszkańców)
- Przywiązanie konsumentów do tradycyjnych dostawców
- Silna pozycja związków zawodowych i organizacji branżowych
- Ograniczenia w swobodzie przepływu usług (rejestr RUT, podatek od zagranicznej siły roboczej)

XIII. Zamówienia publiczne

Regulacje prawne dotyczące zamówień publicznych w Danii są zgodne z Dyrektywami Unii Europejskiej. Obowiązujące zasady pozwalają prywatnym firmom na udział w przetargach w ramach otwartego i transparentnego procesu. W stycznia 2016 r. weszła w życie Ustawa o Zamówieniach Publicznych, która w całości reguluje proces zakupowy w Danii[49]. Zgodnie z duńskim prawem zamówień publicznych (Tillbudsloven) wszystkie instytucje zamawiające są zobowiązane do publicznego ogłaszania zamówień na towary i usługi. Każdego roku duński sektor publiczny wydaje na ten cel ok. **40 mld euro**.

Nadzór nad zamówieniami publicznymi w Danii sprawuje **Urząd ds. Konkurencji i Konsumentów** (Konkurrence-Og Forbrugerstyrelsen)[50]. Głównym zadaniem Urzędu jest zapewnienie uczciwej konkurencji i sprawne rozpatrywanie ewentualnych skarg. Duński Urząd ds. Konkurencji i Konsumentów prowadzi również portal zamówień publicznych z funkcją e-powiadomień, który nosi nazwę Udbud. Zgodnie z duńską ustawą o zamówieniach publicznych ogłoszenia dotyczące zakupu towarów i usługi muszą być publikowane na stronie **www.udbud.dk**, która jest również dostępna w języku angielskim. Wyszukiwarka na stronie Udbud pozwala dostawcom wyfiltrować interesujące oferty.

Zgodnie z duńskimi regulacjami ogłoszenia nt. przetargów dotyczących zakupu towarów i usług o wartości ponad **400 000 euro** muszą być publikowane w Internecie. Pozostałe przetargi **od 40 000 euro do 400 000** euro podlegają mniej restrykcyjnym procedurom. Są one regulowane przez duńskie Ministerstwo Finansów i co ważne, zazwyczaj podążają za wy-

[49] Duńska Ustawa o Zamówieniach Publicznych, styczeń 2016, dostępna na: https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=175507 [19.06.2018 r.]. Zobacz także nieoficjalne tłumaczenie na j. angielski, dostępne na: https://www.kfst.dk/media/46419/the-public-procurement-act.pdf [19.06.2018 r.].
[50] Szerzej o Konkurrence-Og Forbrugerstyrelsen na: https://www.en.kfst.dk/ [19.06.2018 r.].

mogami Ustawy o zamówieniach publicznych, więc są też publikowane na stronie Udbud.

Oferty objęte unijnymi procedurami udzielania zamówień publicznych odsyłają użytkownika bezpośrednio do portalu **Ted: Tenders Electronic Daily**, który jest unijnym serwisem służącym do ogłaszania zamówień[51]. Zgodnie z przepisami UE wszystkie ogłoszenia na zakup towarów i usług za ponad **135 000 euro** muszą być publikowane online. Niestety, nawet w przypadku przetargów europejskich, duńskie oferty są opisane w języku duńskim. **Do ich obsługi rekomendowane jest zatem posiadanie lokalnego wsparcia.**

Zamówienia publiczne w Danii są udzielane głównie przez **gminy**. Znacznie mniej zamawiają duńskie regiony czy rząd centralny. Jednym ze sposobów na zwiększenie szans na wygraną w duńskich przetargach publicznych przez polskie firmy, może być podjęcie współpracy z lokalnymi firmami, które siłą rzeczy znają język i lokalne uwarunkowania. Gminy rzadziej organizują przetargi na nowe urządzenia lub sprzęt. Z tego powodu warto włączać rozwiązania technologiczne do ofert w przetargach dotyczących zakupów usług.

Krajowa i Miejska Służba ds. Zakupów (Staten og Kommunernes Indkøbsservice) jest spółką publiczną, która pełni rolę centralnego organu zakupowego w Danii[52]. Organizacja ta dąży do optymalizacji zamówień publicznych poprzez agregację popytu i osiągnięcie korzyści z realizacji tzw. zakupów grupowych. Głównymi klientami Krajowej i Miejskiej Służby ds. Zakupów są gminy. Na poziomie regionów zakupy są obsługiwane przez Regionernes Fælles Indkøb, która odpowiada za zamówienia dla pięciu duńskich regionów[53].

[51] Zobacz: Ted: Tenders Electronic Daily na: http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do [19.06.2018 r.].
[52] Szerzej o Staten og Kommunernes Indkøbsservice na: https://www.ski.dk/Sider/Forside.aspx [20.06.2018 r.].
[53] Szerzej o Regionernes Fælles Indkøb na: http://www.regioner.dk/rfi/om-rfi [20.06.2018 r.].

XIV. Kultura biznesowa

Relacje społeczne są niezwykle istotnym aspektem budowania biznesu – w tak niewielkim kraju jak Dania to banalne stwierdzenie nabiera jeszcze większego znaczenia. Przeciętny Duńczyk jest np. członkiem 3,5 organizacji społecznych, stowarzyszeń i klubów. Ma to swoje przełożenie na relacje gospodarcze, gdzie jedną z kluczowych roli odgrywają organizacje samorządu gospodarczego i związki zawodowe.

Organizacje samorządu gospodarczego prowadzą aktywną działalność w życiu politycznym kraju, lobbując za pożądanymi regulacjami prawnymi. Organizacje te reprezentują duńskie środowisko gospodarcze w negocjacjach ze związkami zawodowymi w sprawach umów zbiorowych oraz na forum międzynarodowym, w tym w Unii Europejskiej i OECD, a także opracowują szereg publikacji dla swoich członków i świadczą im szeroką gamę usług. Organizacje samorządu gospodarczego w Danii nie otrzymują dotacji rządowych na swą działalność statutową, a źródłem ich finansowania są składki członkowskie. Działalność w ramach samorządu gospodarczego jest w Danii dobrowolna, jednakże należy do niego większość duńskich, a także zagranicznych firm. Do największych i najbardziej wpływowych organizacji należą:

- **Konfederacja Pracodawców Duńskich (DA)**: www.da.dk
- **Konfederacja Przemysłu Duńskiego – Dansk Industri (DI):** www.di.dk
- **Zrzeszenie Pracodawców Sektora Budowlanego:** www.danskbyggeri.dk
- **Duńskie Stowarzyszenie Przemysłu Paliwowego:** www.drivkraftdanmark.dk
- **Duńska Izba Handlowa**: www.danskerhverv.dk
- **Duńska Moda i Tekstylia:** www.dmogt.dk
- **Duńska Rada Rolnictwa:** www.lf.dk

Związki zawodowe posiadają w Danii utrwaloną silną pozycją. Ich szeregi zasila zdecydowana większość aktywnych zawodowo mieszkańców Danii. Kluczowym efektem ich działalności są układy zbiorowe zawierane ze związkami pracodawców[54]. Mimo, że nie są to akty prawa, mają wysoką rangę. W Danii ani duńskie, ani zagraniczne firmy nie są zobowiązane do wdrażania lub zawierania układu zbiorowego. **Każda firma musi być jednak przygotowana na to, że duńskie związki zawodowe skontaktują się z nią w celu osiągnięcia porozumienia w sprawie układu zbiorowego dla pracowników firmy, nawet jeśli są oni tylko oddelegowani do pracy w Danii.** Przedstawiciele firmy mogą zdecydować się na samodzielne negocjacje układu zbiorowego ze związkiem zawodowym (niezalecane). Można też zostać członkiem organizacji pracodawców, która będzie negocjować w imieniu firmy. Jeśli firma zagraniczna zostanie członkiem duńskiej konfederacji pracodawców, zostanie ona objęta tą lub tymi umowami, którym podlega Konfederacja i jej członkowie. Do największych związków zawodowych w Danii należą:

- **Duńska Konfederacja Związków Zawodowych (LO):** www.lo.dk
- **Federacja Duńskich Pracowników (3F):** www.3f.dk
- **Związek Zawodowy Handlowców i Pracowników Biurowych (HK):** www.hk.dk
- **Konfederacja Fachowców w Danii:** www.ftf.dk

[54] Szerzej o układach zbiorowych na: https://workplacedenmark.dk/pl-pl/working-conditions/collective-agreements [20.06.2018 r.].

XV. Przydatne kontakty

Informacje nt. działalności gospodarczej w Danii:
- **Danish Business Authority**: www.danishbusinessauthority.dk

Doradztwo i wsparcie dla biznesu zainteresowanego ekspansją na rynku duńskim:
- **Invest in Denmark**: www.investindk.com
- **Copenhagen Capacity**: www.copcap.com

Główne centra wystawiennicze w Danii – informacje nt. targów:
- **Bella Center Kopenhaga**: www.bellacenter.dk
- **MCH Messe Center Herning**: www.mch.dk
- **Messe Fredericia**: www.dmh.dk
- **Odense Congress Center**: www.occ.dk

Biuro Handlowe PAIH w Kopenhadze: kopenhaga@paih.gov.pl

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Danii:
www.kopenhaga.msz.gov.pl

Kopenhaga

Przewodnik po rynku

© Pixabay

PAIH Expo

I Forum Wsparcia
Polskiego Biznesu za Granicą

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR